

הלכות קריאת שמע פרק ב

פרק ב

דיני הקריאה

כוונה

א.

הקורא את שמע ולא כוון ליבו בפסוק ראשון, שהוא "שמע ישראל י"י אלהינו י"י אחד" (דברים ו:ד) - לא יצא ידי חובתו. והשאר, אם לא כוון - יצא. אפילו היה קורא בתורה כדרכו, או מגיה את הפרשיות האלו בעונת קריאה - יצא. והוא שכוון ליבו בפסוק ראשון:

תנוחה

ב.

כל אדם קוראין כדרכו, בין עומדין בין מהלכין בין שוכבין בין רוכבין על גבי בהמה. ואסור לקרות קריית שמע והוא מוטל ופניו טוחות בקרקע, או מושלך על גבו ופניו למעלה, אבל קורא הוא והוא שוכב על צידו. ואם היה בעל בשר הרבה, ואינו יכול להתהפך על צידו, או שהיה חולה, - נוטה מעט לצידו וקורא:

מי שהיה מהלך על רגליו - עומד בפסוק ראשון, והשאר קורא והוא מהלך.
 היה ישן - מצערין אותו ומעירין אותו עד שיקרא פסוק ראשון.
 מכאן ואילך, אם אנסתינו שינה - אין מצערין אותו:

עוסק

במלאכה

מי שהיה עוסק במלאכה - מפסיק עד שיקרא פרשה ראשונה כולה,
 וכן האומנין בוטלין ממלאכתן בפרשה ראשונה, כדי שלא תהא קריאת
 עראי, והשאר קורא והוא עוסק במלאכתו.
 אפילו היה עומד בראש האילן או בראש הכותל, קורא במקומו ומברך לפניו
 ולאחריה:

בתורה

היה עוסק בתלמוד תורה והגיע זמן קריית שמע - פוסק וקורא ומברך
 לפניו ולאחריה.

בצרכי רבים

היה עוסק בצרכי רבים - לא יפסיק, אלא יגמור עסקיהן ויקרא אם נשאר
 עת לקרות:

באכילה

היה עוסק באכילה, או שהיה במרחץ, או שהיה עוסק בתספורת, או שהיה
 מהפך בעורות, או שהיו עוסקין בדין - גומר ואחר כך קורא קריית שמע.

ואם היה מתיירא שמא יעבור זמן קריאה, ופסק וקרא - הרי זה משובח:

ז.

בטבילה

מי שירד לטבול,

אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות קודם שתנץ החמה - יעלה ויתכסה ויקרא,

ואם היה מתיירא שמא תנץ קודם שיקרא - יתכסה במים שהוא עומד בהן ויקרא.

ולא יתכסה לא במים שריחן רע, ולא במי המשרה, ולא במים צלולין, מפני שערותו נראית מהן, אבל מתכסה הוא במים עכורים שאין ריחן רע וקורא במקומו:

אופן הקריאה

ח.

לא ירמוז

הקורא קריית שמע - לא ירמוז בעיניו ולא יקרוץ בשפתיו ולא יראה באצבעותיו, כדי שלא תהא קריאת עראי, ואם עשה כן, אף על פי שיצא ידי חובתו - הרי זה מגונה.

להשמיע לאזניו

וצריך להשמיע לאזנו כשהוא קורא, ואם לא השמיע לאזנו - יצא.

לדקדק

וצריך לדקדק באותיותיה, ואם לא דקדק - יצא:

כיצד מדקדק? ייזהר שלא ירפה החזק ולא יחזק הרפה, ולא יניד הנח ולא יניח הנד.

לפיכך צריך ליתן רווח בין כל שתי אותות הדומות שאחת מהן סוף תיבה והאחת תחילת תיבה סמוכה לה, כגון "בכל לבבך" (דברים ו:ה), קורא "בכל" ושווה וחוזר וקורא "לבבך", וכן "ואבדתם מהרה" (דברים י"א:ז), "הכנף פתיל" (במדבר ט"ז:ח).

וצריך לבאר זין של "תזכרו" (במדבר ט"ז:מ'), וצריך להאריך בדאל של "אחד" (דברים ו:ד) כדי שימליכיהו על השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות, וצריך שלא יחטוף בחית כדי שלא יהא כאומר "אי חד":

בכל לשון

י.

קורא אדם את שמע בכל לשון שיהיה מכירה. והקורא בכל לשון - צריך להיזהר מדברי שיבוש שבאותה הלשון, ומדקדק באותה הלשון כמו שמדקדק בלשון הקודש אם קראה בלשון הקודש:

יא.

הקורא למפרע - לא יצא. במה דברים אמורים, בסדר הפסוקים, אבל אם הקדים פרשה לפרשה, אף על פי שאינו רשאי, אני אומר שיצא, לפי שאינה סמוכה לה בתורה. קרא פסוק, וחזר וקראו פעם שניה - הרי זה מגונה. קרא מלה אחת וכפלה, כגון שקרא "שמע שמע" - משתקין אותו:

קראה סירוגין - יצא.

אפילו שהה בין סירוג לסירוג כדי לגמור את כולה - יצא, והוא שיקרא על הסדר.

קראה מתנמנם, והוא מי שאינו לא ער ולא נרדם בשינה - יצא.
ובלבד שיהא ער בפסוק ראשון:

ספק קרא

ספק קרא קריית שמע ספק לא קרא - חוזר וקורא, ומברך לפניה ולאחריה.
אבל אם ידע שקרא, ונסתפק לו אם בירך לפניה ולאחריה או לא בירך - אינו חוזר ומברך.

קרא וטעה - יחזור למקום שטעה.

נעלם ממנו בין פרשה לפרשה, ואינו יודע אי זו היא פרשה השלים ואי זו צריך להתחיל - חוזר לפרק ראשון שהוא "ואהבת את יי אלהיך" וכו' (דברים ו:ה):

טעה באמצע הפרק ולא ידע היכן פסק - חוזר לראש הפרק.

היה קורא "וכתבתם", ואינו יודע אם הוא ב"וכתבתם" (דברים ו:ט) שב"שמע" או ב"וכתבתם" (דברים י"א:כ) שב"והיה אם שמוע", חוזר ל"וכתבתם" שב"שמע".

ואם נסתפק לו אחר שקרא "למען ירבו" (דברים י"א:כ"א) - אינו חוזר, שעל הרגל לשונו הוא הולך:

טו.

היה קורא ופגע באחרים, או פגעו בו,

אם היה בין פרק לפרק -

פוסק ומתחיל ושואל בשלום מי שהוא חייב בכבודו, כגון שפגע

באביו או רבו או מי שהוא גדול ממנו בחכמה,

ומשיב שלום לכל אדם שנתן לו שלום:

טז.

היה קורא באמצע הפרק -

אינו פוסק ומתחיל לשאול אלא בשלום מי שהוא מתיירא ממנו,

כגון מלך או אנס וכיוצא בהן,

אבל מי שהוא חייב בכבודו, כגון אביו או רבו - אם נתן לו שלום

תחילה, פוסק ומשיב לו שלום:

יז.

ואלו הן בין הפרקים,

1. בין ברכה ראשונה לשניה,

2. בין שניה ל"שמע",

3. בין "שמע" ל"והיה אם שמוע",

4. בין "והיה אם שמוע" ל"ויאמר".

אבל בין "ויאמר" לאמת ויציב - הרי הוא כאמצע הפרק, ולא יפסיק אלא

לשאול מפני היראה ולהשיב מפני הכבוד: